

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»**

**Факультет початкового навчання
Кафедра педагогічних технологій початкової освіти**

Шпаляренко Ю. А.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для практичних занять та самостійної роботи студентів
з навчальної дисципліни «Педагогіка (Педагогічна майстерність)»**

Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
галузі знань 01Освіта/Педагогіка
спеціальності А3 «Початкова освіта»

Одеса – 2026

УДК: 378:37.01(076)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № 10 від «26» лютого 2026 року)*

Рецензенти:

Балакірева Вікторія Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогічних технологій початкової освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Бесяк Ольга Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент директор КЗ «Одеський педагогічний фаховий коледж»

Шпалярєнко Ю.А. Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності А3 «Початкова освіта» з навчальної дисципліни «Педагогіка. Модуль 1. Вступ до педагогічної спеціальності» денної та заочної форм навчання. Одеса : Університет Ушинського, 2026. 45 с.

Методичні рекомендації укладені відповідно до освітньо-професійних програм «Початкова освіта. Психологія», «Початкова освіта. Англійська мова та література», «Початкова освіта. Логопедія» та робочої програми навчальної дисципліни «Педагогіка. Модуль 1. Вступ до педагогічної спеціальності» для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності А3 «Початкова освіта» денної та заочної форм навчання.

Рекомендації розроблені для ознайомлення здобувачів зі структурою та змістом навчальної дисципліни, теоретичними аспектами курсу, призначені для планування, підготовки та проведення практичних занять та самостійної роботи.

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Навчально-тематичний план дисципліни.....	8
3. Програма навчальної дисципліни.....	9
4. Теоретичні аспекти дисципліни.....	10
5. Плани практичних занять.....	28
6. Самостійна робота.....	37
7. Індивідуальна робота.....	39
8. Критерії та шкала оцінювання.....	39
9. Методичне забезпечення навчальної дисципліни.....	42
10. Список рекомендованої літератури.....	43

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Педагогіка. Модуль 1. Вступ до педагогічної спеціальності» є складовою частиною професійної підготовки фахівців-педагогів. Засвоєння означеної дисципліни дасть можливість здобувачам вищої освіти ознайомитися з технологією навчання у ЗВО; історією, традиціями, структурою та особливостями діяльності ЗВО; основами та особливостями педагогічної професії у межах НУШ; сформувати початкову уяву про особистість педагога, систему знань про сутність і зміст спеціальності «Початкова освіта».

Мета навчальної дисципліни: озброєння студентів знаннями про сутність та особливості педагогічної діяльності, ознайомлення з основними компетенціями вчителя, особливостями професійно-педагогічної комунікації, структурою педагогічного ЗВО, видами навчальних занять у ЗВО, особливостями самостійної та наукової роботи студентів, концепцією Нової української школи та ролі вчителя в ній, основними нормативними документами у роботі вчителя, формування вміння вчитися, потягу до самоосвіти та самовиховання протягом життя.

Передумови для вивчення дисципліни: паралельно студенти мають вивчати такі навчальні дисципліни, як «Психологія», «Загальна педагогіка».

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 2. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПРН 7. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПРН 8. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПРН 9. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПРН 10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН 12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПРН 13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та

гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

Очікувані результати навчання дисципліни: Унаслідок вивчення навчальної дисципліни студенти мають:

- оперувати основними поняттями в межах педагогічної діяльності вчителя початкової школи;
- визначати основні види діяльності педагога, педагогічного спілкування;
- виділяти основні засади самоосвіти та самовиховання;
- класифікувати види навчальних занять у ЗВО;
- установлювати інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти;
- інтерпретувати сутність науково-дослідницької роботи студентів;
- знати основи загального та педагогічного етикету;
- описувати сутність та основні особливості концепції Нової української школи;
- визначати основні складові техніки мовлення вчителя;
- пояснювати сутність педагогічного спілкування;
- впорядковувати нормативно-правову базу, якою користуються вчителі початкової школи.

уміти:

- аналізувати нормативні документи;
- демонструвати академічну доброчесність;
- пояснювати принципи діяльності, основні права та обов'язки закладу вищої освіти;
- описувати особливості організації освітнього процесу в закладах загальної освіти;
- планувати самоосвіту та самовиховання;
- вибирати форми представлення самостійної роботи ;
- застосовувати правила етикету;
- оцінювати власну діяльність та діяльність одногрупників в межах вивчення дисципліни;
- впроваджувати засоби навчання НУШ під час практичних занять;
- визначати напрями розвитку власної техніки мовлення та педагогічного спілкування

й опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності вчителя початкової школи закладу освіти, що передбачають застосування теоретичних і практичних положень педагогіки, психології та методик навчання здобувачів початкової освіти й характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-4. Здатність працювати в команді.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності дисципліни (СК):

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Міждисциплінарні зв'язки: «Психологія», «Загальна педагогіка», «Риторика».

Програма вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка. Модуль 1. Вступ до педагогічної спеціальності» складена відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю АЗ «Початкова освіта».

Дисципліна «Педагогіка. Модуль 1. Вступ до педагогічної спеціальності», яку здобувачі вищої освіти вивчають на першому році навчання денної та заочної форми навчання, містить лекції, практичні заняття, самостійну роботу здобувача, ІНДЗ та інші форми роботи. Завершується вивчення курсу складанням заліку.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта ОПП А 3 Початкова освіта	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Змістових модулів –		Мова навчання: українська	
		Рік навчання:	
		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: проєкт / есе	Спеціальність А 3 Початкова освіта	Семестр:	
Загальна кількість годин – 150		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні	
		30 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		90 год.	128 год.
		Індивідуальні завдання:	
10 год.	10 год.		
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 44,44 % / 55,56 %

для заочної форми навчання – 13,33 % / 86,67 %

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «Педагогіка. Модуль 1. Вступ до педагогічної спеціальності»

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усь ого	л.	п.	с.р.	інд	Ус ьог о	л.	п.	с.р.	інд
1	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6
Тема 1. Професійна діяльність і особистість педагога	13	2	2	9	–	13	1	2	12	–
Тема 2. Педагогічна майстерність та її складові	15	2	4	9	–	23	1		20	–
Тема 3. Педагогічна техніка як важливий компонент педагогічної майстерності	15	2	4	9	–	13	1	12	–	
Тема 4. Професійне мовлення учителя	15	2	4	9	–	12		12	–	
Тема 5. Ділове спілкування вчителя	13	2	2	9	–	13	1	2	12	–
Тема 6. Підготовка вчителя у педагогічному ЗВО	13	2	2	9	–	14			12	–
Тема 7. Конфлікти у школі	13	2	2	9	–	12	1	1	12	–
Тема 8. НУШ. Загальна характеристика	15	2	4	9	–	14			12	–
Тема 9. Тренінгові заняття в роботі педагога-майстра	15	2	4	9	–	12	1	1	12	–
Тема 10. Нормативно-правова база освітнього процесу	13	2	2	9	–	14			12	–
ІНДЗ	10				10	10				10
Разом	150	20	30	90	10	150	6	6	128	10

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Професійна діяльність і особистість педагога. Педагогічна діяльність, її основні види. Професія, спеціальність, кваліфікації. Функції вчителя. Домінантні та периферійні якості педагога. Елементи і компоненти педагогічної діяльності. Стилi педагогічної діяльності: демократичний, авторитарний, ліберальний. Типи особистості фахівця.

Тема 2. Педагогічна майстерність та її складові. Поняття «педагогічна майстерність». Складові педагогічної майстерності. Гуманістична спрямованість, педагогічна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка. Критерії майстерності вчителя. Рівні педагогічної майстерності. Якості майстра-педагога. Чинники, які впливають на педагогічну майстерність.

Тема 3. Педагогічна техніка як важливий компонент педагогічної майстерності. Педагогічна техніка вчителя. Зовнішня та внутрішня техніка. Вербальна та невербальна комунікація. Мова тіла, міжособистісний простір, візуальний контакт. Успадковані та сформовані невербальні засоби. Культура та техніка мовлення.

Тема 4. Професійне мовлення учителя. Елементи техніки мовлення. Дихання. Голос. Дикція. Орфоепія. Професійно-педагогічні вимоги до техніки мовлення вчителя. Мовний апарат. Професійно-гігієнічні вимоги до нього. Основні властивості голосу. Темп, висота, звучність, польот, гнучкість голосу. Ораторське мистецтво як запорука успіху педагога. Поняття та жанри публічного виступу. Етапи підготовки до публічного виступу. Поради щодо вербальних і невербальних засобів спілкування з аудиторією. Властивості, що надають мовленню особливої енергетики. Навички та вміння оратора. Правила красномовства.

Тема 5. Ділове спілкування вчителя. Сутність та функції педагогічного спілкування. Структура педагогічного спілкування. Стилi професійного спілкування педагога. Позиції співрозмовників у спілкуванні. Ознаки педагогічного спілкування на суб'єкт-суб'єктному ґрунті. Ставлення педагога до дітей. Мистецтво педагогічного спілкування. Поняття та основні задачі ділової та індивідуальної бесіди. Етапи та форми індивідуальної бесіди. Телефонна розмова, електронне листування, усна бесіда. Вербальні та невербальні засоби спілкування як засіб успіху індивідуальних бесід.

Тема 6. Підготовка вчителя у педагогічному ЗВО. Педагогічний процес у ЗВО та особливості його організації. Система вищої педагогічної освіти в Україні. Організаційні основи і функції педагогічного університету. Сучасний студент вищого закладу освіти. Права та обов'язки студента. Закономірності та принципи навчання у ЗВО. Методи і засоби навчання у вищій школі. Форми організації навчання у педагогічному ЗВО. Лекція. Види лекцій. Практичне заняття. Семінарське заняття. Лабораторне заняття. Екскурсія. Консультація. Педагогічна практика. Інтерактивне навчання. Дистанційне навчання.

Тема 7. Конфлікти у школі. Типи та види конфліктів. Причини та способи регулювання конфліктів. Форми роботи щодо профілактики та розв'язання

конфліктів. Ознаки корисного та негативного впливу конфлікту. Стратегії поведінки в конфлікті. Медіація. Медіатор.

Тема 8. НУШ. Загальна характеристика. Концепція НУШ. Технології, формула НУШ. Цикли. Ключові поняття, принципи. Компетентності НУШ. Дитиноцентризм. Особливості організації освітнього процесу НУШ. Засоби навчання НУШ. Ранкова зустріч, основні компоненти. Дидактичні засоби навчання. Навчально-методичний комплект. Слово вчителя. ТЗН.

Тема 9. Тренінгові заняття в роботі педагога-майстра. Поняття тренінгового заняття, його характеристика та ознаки. Структура, алгоритм та правила проведення тренінгових занять. Роль вчителя у тренінговому занятті.

Тема 10. Нормативно-правова база освітнього процесу. Нормативне забезпечення освітнього процесу. Документація вчителя. Закон України «Про освіту». Державний стандарт початкової школи. Типова освітня програма. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти».

4. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Педагогічна діяльність і особистість педагога

Педагогічна діяльність – особливий вид соціальної діяльності, спрямований на передачу від старших поколінь молодшим накопиченого людством досвіду і культури, створення умов для їх особистісного розвитку та підготовку до виконання певних соціальних ролей в суспільстві.

Педагогічна діяльність – це вид професійної діяльності, змістом якої є навчання, виховання, освіта і розвиток учнів (дітей різного віку, учнів шкіл, технікумів, училищ, вищих навчальних закладів, інститутів підвищення кваліфікації, закладів додаткової освіти).

Педагогічна діяльність може бути професійною і непрофесійною.

Педагог – це фахівець, який має спеціальну підготовку і професійно здійснює навчально-виховну роботу в різних освітньо-виховних закладах.

Професія – це вид трудової діяльності, що характеризується сумою вимог до особистості.

Спеціальність – це вид занять у межах цієї професії.

Кваліфікація – це рівень і вид професійної підготовленості, що характеризує можливості спеціаліста у вирішенні певного класу задач. Випускники педагогічних навчальних закладів отримують такі рівні педагогічної кваліфікації: молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр.

Крім цього, систему педагогічної діяльності складають:

- класне керівництво, метою якого є координація вимог керівництва школи, вчителів, батьків, а також вивчення умов життя учнів, їх інтересів, індивідуальних особливостей;

- позакласна робота – одна з форм організації дозвілля дітей;

- позашкільна робота, яка проводиться педагогами позашкільних освітньо-виховних закладів;
- методична робота – ознайомлення з досягненнями педагогічної і психологічної наук, методиками викладання, а також вивчення і впровадження педагогічного досвіду;
- пошуково-дослідницька робота – здійснення наукових мікродосліджень, запровадження педагогічних інновацій.

Види педагогічної діяльності:

- викладання – такий вид спеціальної діяльності, який спрямований на управління переважно пізнавальною діяльністю школярів;
 - виховна робота – педагогічна діяльність, спрямована на організацію виховного середовища і управління різноманітними видами діяльності (у т.ч. і пізнавальною) вихованців з метою вирішення завдань їх гармонійного розвитку. Викладання і виховна робота – дві взаємопов'язані сторони одного процесу (педагогічного), воедино злиті в ньому.
 - класне керівництво – деякі вчителі окрім викладацької діяльності виконують ще функції класних керівників по організації і вихованню учнівського колективу у певному класі;
 - діяльність з самоосвіти і професійного самовиховання;
 - управлінська – діяльність керівників освітніх закладів та їх заступників;
 - організаторська – діяльність організаторів дитячого і юнацького руху у школі і поза нею;
 - методична – діяльність методистів з вивчення кращих досягнень психолого-педагогічних наук і передового педагогічного досвіду;
 - позашкільна – робота в позашкільних закладах, дитячих кімнатах міліції;
 - науково-дослідницька – діяльність педагогів-експериментаторів.
- Педагогічна діяльність має гуманістичний, колективний і творчий характер.

Тема 2. Педагогічна майстерність та її складові

Педагогічна майстерність викладача – це досконале, творче виконання викладачами своїх професійних функцій на рівні мистецтва, в результаті чого створюються оптимальні умови для становлення особистості вихованця, забезпечення його інтелектуального та морального розвитку.

Компоненти педагогічної майстерності викладача:

- **професійна компетентність** – знання педагогіки, психології, логіки, принципів, форм і методів навчання і виховання, змісту навчального предмета та індивідуальних особливостей студента; уміння спілкуватися, дохідливо викладати навчальний матеріал, вести полеміку, керувати дискусією, використовувати наочні посібники і технічні засоби навчання, зацікавлювати і підтримувати увагу, аналізувати та оцінювати знання та вміння студентів, володіти комп'ютером; навички усного мовлення, розподілу власної уваги, орієнтування в часі;

- **особисті якості** – науковий світогляд, висока моральність, широкий кругозір та ерудиція, духовна культура, оптимізм, емоційна стійкість, витримка, наполегливість, співчуття, терплячість і доброзичливість;
 - **педагогічна техніка** – комплекс умінь та навичок, що дають змогу досягнути оптимальних результатів у навчанні та вихованні студентів (міміка, жести, техніка мовлення, техніка педагогічного спілкування, вміння контролювати власні емоції, настрої тощо);
 - **педагогічний такт** – уміння обирати відповідний тон і стиль спілкування із студентами, колегами;
 - **педагогічна творчість** – заснована на повноті інформації, науковому прогнозі, умінні педагога кожного разу по-новому застосовувати в освітньому процесі різні комбінації форм і методів педагогічного впливу. Розмаїття педагогічних ситуацій, виникнення проблем, прагнення підійти до їх вирішення нестандартно на основі своєї уяви обумовлюють педагогічну творчість. Робота «за шаблоном» значно збіднює педагогічний процес і негативно впливає на авторитет педагога;
 - **гуманістична спрямованість** – одна з визначальних характеристик майстерності. Спрямованість – це прагнення особистості до певного роду занять, що базується на стійкому інтересі до нього. Основою її є ідеали, інтереси, ціннісні орієнтації. Гуманістична спрямованість – це спрямованість на особистість іншої людини, утвердження духовних цінностей, моральних норм поведінки і відносин тощо;
 - **культура мовлення** – майстерне володіння словом, уміння точно, доступно, емоційно, образно висловлювати свої думки, оскільки всі педагогічні задуми, цілі та завдання реалізуються в педагогічній взаємодії – спілкуванні зі студентами;
 - **педагогічні здібності** – це особливі якості особистості викладача, що зумовлюють успішність педагогічної діяльності.
- Відповідно до цих критеріїв визначаються **кілька рівнів оволодіння педагогічною майстерністю:**
- елементарний рівень – педагог володіє лише окремими елементами професійної діяльності;
 - базовий рівень – педагог володіє основами педагогічної майстерності (цей рівень мають випускники вищих навчальних закладів);
 - досконалий рівень – характеризується чіткою спрямованістю дій педагога, їх високою якістю;
 - творчий рівень – характеризується ініціативністю, творчістю у професійній діяльності.

Тема 3. Педагогічна техніка як важливий компонент педагогічної майстерності

Педагогічна техніка – комплекс умінь та навичок, що дають змогу досягнути оптимальних результатів у навчанні та вихованні студентів (міміка, жести, техніка

мовлення, техніка педагогічного спілкування, вміння контролювати власні емоції, настрої тощо).

Педагогічну техніку умовно поділяють на внутрішню і зовнішню відповідно до мети її використання.

Внутрішня техніка вчителя – це управління емоційним станом.

Самопочуття педагога не є особистою справою, бо його настрої відбивається на учнях, колегах, батьках дітей. Кожне слово педагога не лише несе інформацію, а й передає ставлення до неї. Учитель повинен уміти зберігати працездатність, володіти ситуаціями для забезпечення успіху в діяльності і збереження свого здоров'я.

Для цього важливо працювати над таким **синтезом якостей і властивостей особистості**, які дадуть змогу впевнено, без зайвого емоційного напруження здійснювати свою професійну діяльність:

- педагогічний оптимізм;
- впевненість у собі як в учителі, відсутність страху перед дітьми;
- уміння володіти собою, відсутність емоційного напруження;
- наявність вольових якостей (цілеспрямованість, самовладання, рішучість);
- здібність до перевтілення: грати, керувати своїм настроєм, емоціями, виразом обличчя.

Психологічне налаштування – це створення стану готовності до виконання певної діяльності. Психологічне налаштування на урок, на майбутнє спілкування з класом, виникнення і реалізація так званого комунікативного натхнення – це складний процес, який визначається індивідуальністю вчителя, особливостями учнівського колективу, обставинами діяльності. На думку О.С.Булатової, самопочуття педагога залежить від рівня його загальної комунікативної культури, а, головне, від ступеня професійно-педагогічної спрямованості його особистості, його бажання працювати з дітьми.

Педагогічна наука пропонує **ряд способів, шляхів досягнення емоційної саморегуляції**, які допоможуть майбутнім педагогам у їхньому професійному становленні.

1. Звернення до власного почуття обов'язку у зв'язку з усвідомленням соціальної ролі професії, ціннісними установками.
2. Метод фізичних дій.
3. Самонавіювання на фоні загального м'язового розслаблення і психічного спокою (з допомогою аутогенного тренування).
4. Розрядка в діяльності.
5. Емоційне налаштування на урок.

Тема 4. Професійне мовлення учителя

Компоненти техніки мовлення:

1. Володіння голосом
2. Інтонування

3. Управління аудиторією

Техніка мовлення – комплекс теоретично-практичних основ вимови (досконале володіння мовним апаратом, уміння правильно користуватися в педагогічних навчально-виховних цілях мовою та мовленням). Базовий компонент професійної майстерності вчителя, що пов'язаний з формуванням педагогічного голосу. Фонетичного дихання. Чіткої дикції і є засобом педагогічного впливу.

Основні елементи техніки мовлення

1. Дихання-фізіологічна основа мовлення.
2. Голос- головний інструмент читця.
3. Дикція- чітке вимовляння звуків, слів та виразів.
4. Орфоепія- правильна літературна вимова.
5. Інтонація- поєднання трьох компонентів живої мови.
6. Дикційна чіткість та орфографічна грамотність.
7. Логічна ясність.
8. Емоційно- образна виразність.

Мовлення вчителя – мовлення, пристосоване для розв'язання специфічних завдань, що виникають у педагогічній діяльності, спілкуванні.

Мовлення вчителя буває в монологі та діалозі.

ТМ – грамотність побудови фраз простота і зрозумілість викладу, виразність, яка досягається вмінням дібрати потрібні слова та синтаксичні конструкції та з активним використанням основних компонентів виразності усного мовлення.

Педагогічні вимоги до техніки мовлення:

1. Самоконтроль, розвиток культури техніки мовлення, створення установки на оволодіння літературною мовою в різних ситуаціях спілкування.
2. Самоконтроль і розвиток умінь виразного мовлення.
3. Самоконтроль і розвиток комунікативних умінь, здібностей, соціальних установок у спілкуванні.
4. Розвиток загальних психо-фізичних особливостей своєї особистості, які є передумовою оволодіння вмінням професійно- педагогічного мовлення.

Мовний апарат – сукупність органів людини необхідних для виробництва мови: дихальні органи, пасивні органи, активні органи мови, головний мозок.

Органи дихання: легені, бронхи, трахея.

Вібратори: голосові зв'язки.

Резонатори: гортань, ротова та носова порожнина.

Артикулятори: язик, губи, нижня щелепа, м'яке піднебіння.

Типи дихання:

1. Ключичне
2. Грудне
3. Діафрагматичне
4. Комбіноване

Вимоги до правильного дихання:

1. Вдихати глибоко носом і ротом
2. Вдихати безшумно
3. Не переповнювати запас повітря вдихаючи його

4. Непомітно поповнювати при найменшій можливості
5. Не затримувати дихання в паузах
6. Не витрачати запаси повітря до останку

Голос – звук, який видає людина, використовуючи голосові зв'язки.

Основні властивості голосу:

Висота, сила, тембр, діапазон.

Набуті: темп, політ, звучність, гнучкість.

Ораторське мистецтво є специфічною сферою діяльності. Учитель повинен говорити логічно, дохідливо й переконливо. Педагогічна професія вимагає від педагога високого рівня навичок переконання, він має бути ритором, яскравою особистістю, впливати своєю чарівністю, словом і вдачею, професіоналізмом.

Оратор – особа, яка виголошує промову, володіє майстерністю публічного виступу.

Вміння оратора:

- самостійно готувати виступ;
- зрозуміло й переконливо викладати матеріал;
- відповідати на запитання слухачів;
- установлювати й підтримувати контакт із аудиторією;
- використовувати різні засоби навчання.

Публічний виступ -це усне монологічне висловлення з метою досягнення впливу на аудиторію.

У сфері ділового спілкування найбільш часто використовуються такі жанри, як:

- Доповідь - найпоширеніша форма публічного виступу, важливий елемент системи зв'язків із громадськістю, яка порушує проблеми, що потребують розв'язання.

Ділова доповідь - це офіційне повідомлення про шляхи розв'язання окремих виробничих питань життєдіяльності певного колективу, організації.

Звітна доповідь - це доповідь, у якій повідомляється про роботу, виконану особою чи колективом за певний період.

Наукова доповідь - це доповідь, яка узагальнює наукову інформацію, досягнення, відкриття та результати наукових досліджень. Такі доповіді виголошують на різноманітних наукових зібраннях-конференціях, симпозіумах тощо.

- Промова- це усний виступ із метою висвітлення певної інформації та впливу на розум, почуття й волю слухачів, логічною стрункістю тексту, емоційною насиченістю та вольовими імпульсами мовця.

Мітингова промова зазвичай стосується суспільно значущої проблеми, яка хвилює широкий загал. Цей короткий, емоційний виступ розрахований на безпосереднє сприймання слухачів. Завдання оператора- виявити нові, нестандартні аспекти теми, спонукавши присутніх по-новому сприйняти уже відомі факти і реалії.

Ділова промова характеризується лаконізмом, критичністю, спрямуванням, полемічністю та аргументованістю викладених в ній фактів. Цей виступ

сприймається лише в контексті проблеми, що обговорюється на конкретному зібранні.

Ювілейна промова. Присвячується певній даті, пов'язаній з ушануванням конкретної людини, групи осіб, урочистостям на честь подій з життя та діяльності організації, установи, закладу тощо.

- **Виступ** - публічне виголошення промови з одного чи декількох питань.

Поширеним є виступ за доповіддю.

- **Повідомлення** - невеликий публічний виступ з певної теми.

Етапи підготовки до будь-якого публічного виступу:

- 1) добір необхідного матеріалу, змісту публічного виступу;
- 2) складання плану, розподіл зібраного матеріалу в необхідній логічній послідовності;
- 3) "словесне вираження", літературна обробка мови;
- 4) завчання, запам'ятовування тексту;
- 5) проголошення.

Поради щодо вербальних і невербальних засобів спілкування з аудиторією

Для успішного спілкування з аудиторією доповідачу важливо вміти користуватися невербальними засобами.

Жести посилюють емоційне звучання сказаного. Вони *мають бути:*

- - мимовільними. Застосовуйте жест, відчуваючи необхідність у ньому;
- - жестикуляція не повинна бути безперервною
- - жест не повинен відставати від слова;
- - урізноманітнюйте жестикуляцію. Не користуйтеся одним і тим самим жестом у всіх випадках, коли потрібно надати словам виразності;
- - жести мають відповідати своєму призначенню.

Невербальна комунікація супроводжується словами з певною інтонацією, тоном.

Практичні поради:

- - постійно тренуйте свій голос (читання вголос);
- - контролюйте правильність вимови;
- - пристосуйте свій голос до тієї обстановки, де відбувається спілкування;
- - не говоріть надто голосно, але й не говоріть тихо;
- - голос підвищуйте тоді, коли ставите запитання, виявляєте радість чи здивування;
- - голос понижуйте тоді, коли хочете когось переконати або відповісти на запитання.

Тема 5. Ділове спілкування вчителя

Педагогічне спілкування – система способів та прийомів соціально-психологічної взаємодії педагога та вихованців, змістом якої є обмін інформацією, здійснення виховного впливу та налагодження взаємин.

Функції педагогічного спілкування:

- Обмін інформацією між педагогом та учнями.
- Педагогічно-доцільна самопрезентація педагога.
- Регулювання взаємин і спільної діяльності.
- Міжособистісне пізнання.
- Здійснення виховного впливу.

Правила спілкування на суб'єкт-суб'єктному рівні

- Особиста орієнтація співрозмовника
- Рівність психологічних позицій
- Проникнення у світ почуттів і переживань, готовність прийняти точку зору співрозмовника

- Нестандартні прийоми спілкування

Структура педагогічного спілкування

1. Моделювання майбутнього спілкування
2. «Комунікативна атака»
3. Керування спілкування
4. Аналіз спілкування

Стиль педагогічного спілкування – це усталена система способів і прийомів, які використовує вчитель під час взаємодії з учнями, їхніми батьками, колегами по роботі.

Стилі спілкування

Авторитарний

Ліберальний

Демократичний

Види ставлень учителя до дітей:

- активно – позитивне
- пасивно – позитивне
- ситуаційно – негативне
- стійке – негативне

Активно-позитивне – педагог виявляє ділову реакцію на діяльність учнів, допомагає їм, реалізує інші потреби в неформальному спілкуванні.

Пасивно-позитивне – фокусує увагу вчителя на вимогливості та суто ділових стосунках.

Ситуаційно-негативне – залежить від змін настрою вчителя.

Стійке-негативне – характеризується виявленням грубості.

Типи вчителів за стилем спілкування:

Про-активний

Рекреативний

Надактивний

Стилі спілкування залежно від продуктивності виховного впливу:

1. Спілкування на основі захоплення спільною творчою діяльністю.
2. Спілкування на основі товариської прихильності
3. Спілкування – дистанція

4. Спілкування – загравання

5. Спілкування – залякування.

Установка учителя – стійка схильність людини, яка спонукає її орієнтувати свою діяльність, у певному напрямі та діяти послідовно щодо всіх об'єктів та ситуацій, віддзеркалює стан особистості на їх основі взаємодії між потребами та їх задоволенням, забезпечує легкість, автоматичність та цілеспрямованість поведінки.

Завдання, які розв'яжуться при правильному стилі спілкування:

➤ Педагогічний вплив стане адекватним особистості педагога, проте спілкування – приємним

➤ Полегшується процедура налагодження взаємин з учнями

➤ Зростає ефективність передавання інформації.

Бар'єри спілкування – це перешкоди що спричиняють опір партнера, в впливові співрозмовника.

➤ Соціальний бар'єр – переважання рольової позиції вчителя в системі педагогічної взаємодії.

➤ Фізичний бар'єр – пов'язаний з організацією фізичного простору під час взаємодії.

➤ Силовий бар'єр – неадаптоване до рівня школярів мовлення вчителя.

➤ Естетичний бар'єр – несприймання співрозмовниками зовнішнього вигляду, особливостей міміки.

➤ Емоційний бар'єр – невідповідність настрою співрозмовників.

➤ Психологічний бар'єр – негативна установка, сформована на підставі попереднього досвіду, неспівпадіння інтересів співрозмовників.

В педагогічному спілкуванні, важливим є уміння слухати!

До **індивідуальних** форм ділового спілкування належать бесіди.

Бесіда – це форма спілкування, організована з метою обміну думками, інформацією, почуттями тощо.

Ділова бесіда – це вид міжособистісного ділового, службового спілкування, що передбачає обмін інформацією, поглядами, думками і спрямований на вирішення певної проблеми.

Індивідуальна бесіда – це діалог двох співучасників, які є значущими одне для одного і прагнуть (обоє або один) досягти певної мети. Індивідуальна бесіда стає такою формою, яка сприяє зближенню поглядів співрозмовників, встановленню між ними контакту, довіри і взаєморозуміння.

По телефону ведуться ділові бесіди, переговори, узгоджується час ділової зустрічі. Службова телефонна розмова складається з таких компонентів:

-момент установалення зв'язку;

-виклад справи;

-заключні слова, знак, що розмову закінчено.

Оскільки комуніканти не бачать один одного, то жести, міміка, вираз очей не відіграють ролі в діловому спілкуванні. Розмовляючи по телефону, людина має

пам'ятати про культуру спілкування (це виявляється у вибаченні за те, що відірвали від справ, у подяці за послугу тощо).

На сьогоднішній день зручний спосіб швидкого та ефективного спілкування є спілкування у месенджерах та через електронну пошту.

Тема 6. Підготовка вчителя у педагогічному ЗВО

Освіта – це сукупність знань, умінь, навичок і компетенцій, набутих у навчальних закладах або самостійно, а також процес засвоєння систематизованих знань, розвитку пізнавальних сил, формування світогляду.

Загальна освіта передбачає оволодіння знаннями, уміннями й навичками з основ наук, які потрібні людині у повсякденному житті, а також підготовку до здобуття професійної освіти. Загальну освіту здобувають у загальноосвітніх навчально-виховних закладах (школах, гімназіях, ліцеях, колегіумах).

Політехнічна освіта виконує функцію ознайомлення з різноманітними галузями виробництва, пізнання сутності основних технологічних процесів, оволодіння вміннями й навичками обслуговування найпростіших технологічних (виробничих) процесів.

Спеціальна (професійна) освіта спрямована на оволодіння знаннями, уміннями й навичками, які потрібні для здійснення професійної діяльності. В Україні професійну освіту здобувають у вищих та професійно-технічних навчальних закладах.

Зміст освіти – це чітко окреслене коло знань, умінь, навичок і компетенцій, якими людина оволодіває шляхом навчання у навчальному закладі або самостійно. Він містить систему наукових знань про природу, суспільство, людське мислення, культуру та практичних умінь і навичок, необхідних для життєдіяльності людини. Зміст освіти в цілому має сприяти розв'язанню генерального завдання - формуванню гармонійної, всебічно розвиненої особистості.

Зміст освіти закріплюється державними документами та навчально-методичними комплексами. Це навчальні плани, навчальні програми, підручники, посібники.

Навчальний план – основний нормативний документ (стандарт) вищого навчального закладу, що складається на підставі освітньо-професійної програми і структурно-логічної схеми підготовки фахівців та визначає організацію їх навчальної діяльності.

Навчальним планом охоплено:

- графік процесу навчання; перелік та обсяг навчальних дисциплін; послідовність їх вивчення;
- конкретні форми проведення занять (лекції, семінари, лабораторні тощо) та їх обсяг;
- форми проведення підсумкового контролю (екзамен, залік, диференційований залік);
- порядок проведення практик, їх види;
- обсяг часу, відведеного на самостійну роботу студентів;

- кількість курсових робіт, які виконує студент за період навчання;
- зміст і форми державної атестації.

Навчальна програма – державний документ, в якому визначено зміст освіти з окремої навчальної дисципліни з виділенням розділів, тем, кількості годин на їх опрацювання. Навчальні програми розробляються науково-методичними комісіями ВНЗ за професійними напрямками і затверджуються Міністерством освіти і науки України. Вони є базовими з основних дисциплін з урахуванням державних стандартів.

Підручник – це навчальна книга, в якій розкривається зміст навчального матеріалу з конкретної дисципліни відповідно до вимог чинної програми

Навчальний посібник – це навчальна книга, в якій розкривається зміст навчального матеріалу з окремих аспектів програми, а також подається додатковий матеріал для формування в студентів умінь і навичок.

Форма організації навчального процесу – це спосіб організації, побудови й проведення навчальних занять, у яких реалізується зміст навчальної роботи, дидактичні завдання і методи навчання.

Форми організації навчального процесу класифікуються на:

- форми навчального процесу;
- форми контролю, оцінки й обліку знань, умінь та навичок студентів;
- форми організації науково-дослідної роботи студентів.

Форми організації навчального процесу:

- лекції,
- практичні заняття,
- семінарські заняття,
- лабораторні заняття,
- лабораторно-практичні заняття,
- експедиції,
- екскурсії,
- навчальні конференції,
- консультації,
- навчальна виробнича (педагогічна) практика,
- курсові роботи,
- магістерські роботи.

Форми контролю, оцінки й обліку знань, умінь та навичок студентів:

- колоквіуми,
- заліки,
- екзамени,
- захист курсових та магістерських робіт.

Форми організації науково-дослідної роботи студентів:

- науково-дослідні гуртки або проблемні групи,
- наукові об'єднання,
- наукові школи,
- студентські наукові товариства.

Тема 7. Конфлікти у школі

Конфлікт – це зіткнення протилежно направлених цілей або способів їхнього досягнення, позицій, точок зору, інтересів чи переконань.

Ознаки корисного впливу конфлікту:

- Він прискорює процес самоусвідомлення
- Під його впливом проявляються, переусвідомлюються та затверджуються цінності учасників
- Приводить до відкритого об'єднання однодумців або ж сприяє усвідомленню певної неформальної спільності (може виявити, що інші мають схожі інтереси та цілі – так виникають неформальні союзи)
- Допомагає безпечно й конструктивно проявити емоції, розрядити атмосферу в колективі; посуває на другий план несуттєві конфлікти
- Сприяє розстановці пріоритетів
- Звертає увагу на незадоволення/неприйняття певних ідей та на ті пропозиції, які потребують обговорень і доопрацювань
- Стає поштовхом до появи нових або тісніших зв'язків/робочих контактів з іншими людьми та групами
- Стимулює розробку способів і систем справедливого запобігання та розв'язання конфліктів.

Ознаки негативного впливу конфлікту:

- Він загрожує заявленим інтересам сторін чи соціальній системі, яка забезпечує рівні права та стабільність
- Перешкоджає швидкому здійсненню змін
- Призводить до втрати підтримки головної ідеї, цілей тощо
- Не дозволяє прийняти зважене рішення, натомість веде до швидких необдуманих дій
- Підриває довіру людей одне до одного; викликає роз'єднання колективу
- Має тенденцію до затягування, розширення та поглиблення
- Кардинально міняє ключові пріоритети, що загрожує основним інтересам сторін.

Поради для конструктивного розв'язання конфліктів.

1. Потрібно визначити, «відкритий» чи «закритий» цей конфлікт.
2. Виявити справжні причини виникнення конфлікту.
3. Стати безпосередньо модератором конфлікту, взявши на себе роль посередника.

Основні причини конфліктів:

- У членів команди є розбіжності в цілях, уявленнях чи цінностях
- Обмеженість в ресурсах (конфлікт щодо їхнього розподілу)
- Різний рівень освіти, підготовки учнів
- Суттєві відмінності в поведінці та життєвому досвіді
- Погано побудована комунікація між учасниками
- Взаємозалежність завдань, неправильний розподіл ролей/відповідальності в команді

- Низька якість проробленої роботи (її причинами можуть бути низький інтерес/мотивація)
- Існують перешкоди для реалізації інтересів або потреб одного чи кількох учасників
- Індивідуальні обставини/мотиви (наприклад, дитина втягнута в домашні конфлікти, як наслідок – переносить свою агресію на інших учнів у школі).

Медіація або посередництво (від лат. mediation – посередництво) – це практика використання посередників (третьої неупередженої сторони) для вирішення конфлікту.

Ціль медіатора – допомогти учасникам конфлікту краще зрозуміти їхні справжні інтереси/потреби/страхи, полегшити спілкування між ними та знайти найефективніше вирішення проблеми.

Тема 8. НУШ. Загальна характеристика

«Нова українська школа» (НУШ) – реформа шкільництва Міністерства освіти і науки, яка передбачала створення школи, де діти будуть навчатися через діяльність, «у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті».

2017–2018 навчального року 100 шкіл тестували новий стандарт, з 2018–2019 навчального року усі перші класи навчаються за ним.

Мета реформи – створити школу, у якій «буде приємно навчатись», а також яка «виховає інноватора та громадянина, який вміє ухвалювати відповідальні рішення». Метою повної загальної середньої шкільної освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності.

Формула НУШ складається з дев'яти компонентів:

- Формування компетентностей
- Умотивований учитель, що має можливість розвиватися і свободу впроваджувати нові напрацювання
- Ціннісне виховання
- Автономія для шкіл
- Трикутник партнерства учень-вчитель-батьки
- Дитиноцентризм
- Нова структура школи
- Справедливий розподіл публічних коштів
- Сучасне освітнє середовище

Ключові компетентності:

1. **Спілкування державною (і рідною, у разі відмінності) мовами**, що передбачає вміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова,

усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях.

2. **Спілкування іноземними мовами**, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування.

3. **Математична компетентність**, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини.

4. **Основні компетентності у природничих науках і технологіях**, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе та навколишній світ шляхом спостереження та дослідження.

5. **Інформаційно-цифрова компетентність**, що передбачає опанування основ цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях.

6. **Уміння вчитися впродовж життя**, що передбачає опанування умінь і навичок, необхідних для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі.

7. **Ініціативність і підприємливість**, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади.

8. **Соціальна та громадянська компетентності** пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність у житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних із різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя.

9. **Обізнаність та самовираження у сфері культури**, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості.

10. **Екологічна грамотність**, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Усі компетентності є однаково важливими. Вони розвиваються на різних уроках впродовж всього періоду навчання. Спільними для всіх компетентностей є вміння читати і розуміти прочитане, висловлювати думку усно і письмово, критичне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, виявляти ініціативу, творити, уміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення, уміння конструктивно керувати емоціями, застосовувати емоційний інтелект, здатність співпрацювати в команді.

Педагогіка партнерства

Частиною формули НУШ є педагогіка партнерства, а саме трикутник учень-учитель-батьки. Передбачається, що родина має бути залучена до навчання дитини, співпрацювати з учителем. Він, у свою чергу, має стати для дитини другом.

Основні принципи педагогіки партнерства:

- повага до особистості
- доброзичливість і позитивне ставлення
- довіра у відносинах
- діалог – взаємодія – взаємоповага
- розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків)
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність узяття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Структура НУШ.

Навчання триватиме 12 років, як прийнято в більшості розвинених країн. Початкова школа триває чотири роки і поділяється на два цикли (1-2 класи – адаптаційно-ігровий, 3-4 класи – основний). Базова середня освіта – п'ять років і поділяється на два цикли (5-6 класи – адаптаційний, 7-9 класи – базове предметне навчання). Профільна середня освіта – три роки, передбачає вибір академічного чи професійного спрямувань.

Академічне спрямування передбачає поглиблене вивчення певних предметів (обираються не тільки предмети, але й їх рівень складності), орієнтацію на подальше навчання в університеті.

Професійне забезпечує отримання першої професії і повну загальну середню освіту. Можливість навчатися далі цей напрямок не обмежує.

Новий освітній простір.

У класі має бути створено 8 навчальних осередків:

- навчально-пізнавальної діяльності (з партами/столами)
- змінні тематичні осередки (дошки/фліпчарти/стенди для діаграм з ключовими ідеями)
- для гри (інвентар для настільних та рухливих ігор)
- художньо-творчої діяльності

- куточок живої природи для проведення дослідів (пророщення зерна, догляд за рослинами, акваріум)
- відпочинку (з килимом для сидіння та гри, пуфами, подушками)
- дитяча класна бібліотека
- осередок вчителя

Складовими нового простору для шкіл є: креативний зовнішній та внутрішній дизайн, комфорт та енергоефективність, сучасні умови для навчання, розвитку та спілкування, багатофункціональне середовище. Крім того, освітній простір організовується таким чином, щоб учитель міг спостерігати за діяльністю дітей в усіх осередках, діти мали можливість безпечно переміщуватися і мали місце для зберігання особистих речей.

Принципи, на яких ґрунтується НУШ:

1. Презумпція талановитості дитини

Забезпечення рівного доступу до освіти, заборона будь-яких форм дискримінації. Не допускати відокремлення дітей на підставі попереднього відбору на індивідуальному, груповому та інституційному рівнях.

2. Цінність дитинства

Відповідність освітніх вимог віковим особливостям дитини, визнання прав дитини на навчання через діяльність, зокрема гру.

3. Радість пізнання

Організація пізнавального процесу, який приносить радість дитині, обмеження обсягу домашніх завдань для збільшення часу на рухову активність і творчість дитини. Широке використання в освітньому процесі дослідницької та проектної діяльності.

4. Розвиток особистості

Замість «навченої безпорадності» — плекання самостійності та незалежного мислення. Підтримка з боку вчителя/вчительки розвиватиме у дітей самоповагу та впевненість у собі.

5. Здоров'я

Формування здорового способу життя і створення умов для фізичного й психоемоційного розвитку, що надзвичайно важливо для дітей молодшого шкільного віку.

6. Безпека

Створення атмосфери довіри і взаємоповаги. Перетворення школи на безпечне місце, де немає насильства і цькування.

Засіб навчання – матеріальний або ідеальний об'єкт, який «розміщено» між учителем та учнем і використовується для засвоєння знань, формування досвіду пізнавальної та практичної діяльності. Засіб навчання впливає на якість знань учнів, їх розумовий розвиток а професійне становлення.

Оснащення навчального кабінету початкової школи повинно відповідати вимогам:

- стандарту початкової освіти;
- необхідності і достатності матеріального та методичного забезпечення освітнього процесу для повної реалізації освітніх та навчальних програм;

- комплектності і модульності, що враховують реальні особливості закладів загальної середньої освіти та потреби учасників освітнього процесу;
- відповідності вимогам санітарного законодавства, пожежній та електробезпеці, вимогам охорони здоров'я здобувачів освіти і охорони праці працівників закладів загальної середньої освіти;
- універсальності - можливості застосування навчального обладнання для вирішення комплексу завдань у освітній і позаурочній діяльності, в різних освітніх галузях, з використанням різних методик навчання тощо;
- забезпеченості ергономічного режиму роботи учасників освітнього процесу;
- узгодженості спільного використання (змістового, функціонального, технологічного, програмного тощо).

Засоби навчання та обладнання (крім деяких витратних матеріалів), що поставляються та використовуються в освітньому процесі в початковій школі, повинні мати гігієнічний сертифікат або висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи, та технічний паспорт на виріб, та декларацію про відповідність вимогам технічних регламентів; бути укомплектованими інструкціями про використання та зберігання українською мовою, та обов'язковим методичним забезпеченням для різних видів робіт відповідно до навчальних програм початкової школи.

Детальний опис засобів навчання та оснащення кабінетів початкової школи представлено у Наказі МОН № 143 від 07.02.2020 «Про затвердження Типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів початкової школи».

Ранкова зустріч – запланована структурована зустріч на початку дня учнів з учителем, яка займає важливе місце в повсякденному розкладі діяльності класу, її тривалість – 15-20хв.

Ранкова зустріч з учнями розпочинається із запрошення. У центрі уваги і ранкової зустрічі має бути її конкретний зміст. У кожного вчителя може бути унікальне «запрошення» до ранкової зустрічі. Повідомити учням про початок зборів можна, загравши якусь певну мелодію, задзвонивши у дзвоник, увімкнувши чи вимкнувши світло, заспівавши пісню тощо. Упродовж навчального року можна використовувати один або кілька сигналів, які легко розпізнати.

Ще доцільно сказати про особливе привітання, яким учитель має розпочинати зустріч. Учителю разом з учнями слід скласти правила поведінки під час ранкових зустрічей. Правила мають бути спрямовані на толерантне, доброзичливе ставлення один до одного і виконуватись дітьми не з примусу, а за власним бажанням.

Мета проведення ранкової зустрічі: створити позитивну атмосферу на весь період перебування дітей у школі.

Завдання ранкових зустрічей: опанування різноманітними соціальними та навчальними навичками, об'єднання дитячого колективу.

Основні компоненти ранкових зустрічей:

- вітання
- обмін інформації

- групове заняття
- щоденні новини.

Тема 9. Тренінгові заняття в роботі педагога-майстра

Тренінг – це форма групової роботи, яка забезпечує активну участь і творчу взаємодію учасників між собою і з учителем.

За провідною метою визначено дві групи тренінгів:

1) психокорекційний (спрямований на зміни психічної сфери людини з кінцевою метою вдосконалення самосвідомості, поведінки або професійної діяльності людей або груп), поділяється також на:

- а) психотерапевтичний
- б) особистісного розвитку
- в) навчаючий
- г) організаційний

2) методичний (спосіб навчання фахівців виконання тренінгової роботи)

За типом об'єкту психологічного впливу включає діяльність з: особистістю, штучною експериментальною групою, природною (реальною) групою, організацією та роботою з навчально-тренувальною групою.

За числом учасників – об'єктів впливу існує три види тренінгів.

1) Аутотренінг – в якому ролі ведучого (тренера) і введеного (тренеруємого) поєднані в одну особу.

2) Індивідуальний тренінг – психологічне тренування однієї людини, форма роботи з особистістю.

3) Груповий тренінг – тренування кількох людей одночасно.

За кількістю ведучих :

- 1) Тренінг без ведучого
- 2) Тренінг з одним ведучим
- 3) Тренінг з кількома ведучими
- 4) Тренінг із «штучним ведучим»

Одним із відомих критеріїв визначення виду тренінгу є залежність від часу (тривалості) його проведення.

1) Короткотерміновий (разовий) тренінг – тренінг невеликої тривалості, що проводиться одноразово від початку до кінця.

2) Циклічний (багаторазовий) тренінг – тренінг, що здійснюється за кілька сеансів з певними перервами.

3) Довготривалий тренінг (марафон) – це цілодобове психокорекційне заняття упродовж кількох днів. Загальна тривалість цього заняття може сягати від двох діб до тижня.

4) Тривалий тренінг – тренінг, що проводиться упродовж місяця чи, навіть, років. Є певна схожість із циклічним, але головна різниця такого тренінгу у не регламентуванні періодичності сеансів, тривалості їх і перерв, навіть, не конкретизацією змісту окремих зустрічей.

Тема 10. Нормативна-правова база освітнього процесу

Нормативні документи, якими керуються вчителі початкової школи:

- 1) Закон України «Про освіту»
- 2) Закон України «Про загальну середню освіту»
- 3) Державний стандарт початкової загальної освіти»
- 5) Розпорядження Кабінету Міністрів «Про схвалення концепцій реалізацій державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти НУШ на період до 2029р».
- 6) Положення «Про сертифікацію педагогічних працівників»

Науково-методична інформація:

- 1) Концепція НУШ
- 2) Лист щодо тривалість уроку для учнів початкової школи
- 3) Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти».

Навчальні програми та методичні рекомендації:

- 1) Типові освітні програми
- 2) Методичні рекомендації про оцінювання навчальних досягнень
- 3) Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти
- 4) Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників рекомендованих МОН.

Нормативні документи, якими керуються педагогічні працівники мають певний строк дії та чинності. Кожен вчитель перед початком нового навчального року повинен досконало вивчити законодавчу, методичну базу задля успішної та професійної діяльності.

5. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Загальні положення

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни і набувають умінь та навичок їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно сформульованих завдань.

Основне завдання практичних занять – поглибити і закріпити знання, що одержані здобувачами на лекції та в процесі самостійної роботи над навчальною і науковою літературою, прищепити їм навички пошуку, узагальнення, критичного аналізу навчального матеріалу, тісніше пов'язувати теорію з практикою, уміння самостійно та творчо формулювати свої думки в усній формі, висувати і захищати свої погляди з питань, що розглядаються.

Якщо лекція закладає основи знань в узагальненої формі, то практичні заняття мають на меті перевірити, розширити, уточнити ці знання у поєднання різних форм проведення занять (диспути, які допомагають відпрацьовувати вміння доводити,

переконувати, виробляти професійні навички; ролеві ігри, колективне творче обговорення найбільш складних питань навчального курсу, реферати-доповіді, індивідуальні творчі завдання тощо). Це і важливий засіб зворотного зв'язку у результаті коментарів і висновків викладача.

Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

Підготовку до практичного заняття рекомендується починати з моменту читання лекції з відповідної теми та здійснювати її в певній послідовності. У процесі самостійної підготовки до практичних занять здобувачу спочатку рекомендується з'ясувати тему і питання практичного заняття. Заздалегідь підібрати, вивчити та законспектувати рекомендовану літературу, вивчити основні поняття проблеми, всебічно розглянути і усвідомити зміст питань, що виносяться на заняття. Корисно до кожного питання практичного заняття складати розгорнуті плани відповіді. Перевірку засвоєння своїх знань здобувачі здійснюють за допомогою питань і завдань для самоконтролю, наведені під кожним планом заняття.

В ході дискусії на занятті здобувач має можливість не лише розширити свої знання, але й перевірити, уточнити, закріпити те, що він вивчив під час самостійної роботи. Приймаючи участь у практичному занятті, доцільно під час виступів інших здобувачів робити відповідні помітки в конспекті щодо найбільш цікавих питань.

Плідна та активна робота на практичному занятті значно підвищує ефективність опанування матеріалу та в подальшому заощаджує час на його повторення. На практичних заняттях здобувачі вчаться застосовувати теоретичні знання для проведення прикладних досліджень з дидактики.

Теми практичних занять

	Кількість годин	
	Денна	Заочна
1. Семінар: Специфіка педагогічної діяльності	2	2
2. Дискусія: Педагог-майстер. Який він?	4	
3. Круглий стіл: Зовнішня та внутрішня техніка вчителя	4	
4. Практикум: Професійно-педагогічні вимоги до техніки мовлення вчителя	4	
5. Прес-конференція: Як досягти успіху в діловому спілкуванні?	2	2
6. Семінар: Становлення педагогічної освіти в південному регіоні	2	
7. Круглий стіл: Секрети медіації	2	
8. Рольова гра: Ранкова зустріч НУШ	4	1
9. Захист групових проєктів: Тренінгове заняття	4	1
10. Прес-конференція: Нормативне забезпечення освітнього процесу	2	
Разом:	30	6

Тема 1. Семінар: Специфіка педагогічної діяльності

План

1 заняття (2 години)

1. Особистість педагога.
2. Особливості педагогічної діяльності.
3. Елементи і компоненти педагогічної діяльності.
4. Стили педагогічної діяльності.
5. Вчитель НУШ. Який він?

Контрольні запитання і завдання:

1. Визначити особливості педагогічної діяльності.
2. Назвати необхідні риси особистості педагога.
3. Обґрунтуйте стилі педагогічної діяльності.
4. Описати вимоги до вчителя НУШ.
5. Розкрийте поняття «професія», «спеціальність», «кваліфікація».

Рекомендована література:

1. Андрущенко В., Дорогань С. Світоглядна культура сучасного вчителя: проблеми формування. Освіта. 2002. № 31 32.
2. Євтух М. Сучасні тенденції професійної підготовки вчителя: Педагогічна газета. 2002. № 8 9. С. 7.
3. Отич О.М. Мистецтво у змісті професійної підготовки майбутнього педагога професійного навчання. Полтава: ІнтерГрафіка, 2005. 200 с.
4. Педагогічна майстерність : хрестоматія: навч. посібник для студ. ВПНЗ / за ред. І.А. Зязюна. К.: Вища школа, 2006. 606 с.
5. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії. Тернопіль: Навчальна книга- Богдан, 2005.

Тема 2. Дискусія: Педагог-майстер. Який він?

План

2 заняття (4 години)

1. Поняття педагогічна майстерність.
2. Структура педагогічної майстерності.
3. Рівні педагогічної майстерності.
4. Педагогічні здібності.

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрити сутність поняття педагогічної майстерності.
2. Назвати складові педагогічної майстерності.
3. Надати характеристику рівням педагогічної майстерності.
4. Описати педагогічні здібності.
5. Розробити та провести тренінгове заняття для батьків школярів за власним вибором.

Рекомендована література:

1. Васянович Г. Педагогічна етика. Львів : Норма, 2005. 343 с.

2. Гузій Н. В. Основи педагогічного професіоналізму. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. 155 с.
3. Кіліченко О. І. Національне й загальнолюдське як чинники формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя початкових класів. Єдність національного й загальнолюдського у формуванні моральнодуховних цінностей: Збірник наукових праць. ІваноФранківськ, 2002. С. 78-80.
4. Педагогічна майстерність / за ред. І. А. Зязюна. К. : Вища школа, 1997.
5. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф.Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. К. : Вища школа, 2004. С. 10-22, 27-35.
6. Волкова Н. П. Педагогика. К. : Академія, 2001.
7. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи: навч. посіб. К., 2003. С. 32-34.
8. Сухомлинський В. О. Народження громадянина. Єдність педагогічних поглядів і переконань учителів // Педагогіка: хрестоматія / уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. К. : Знання-Прес, 2003. С. 67 – 69.
9. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю // Педагогіка: хрестоматія / уклад.: А. Кузьмінський, В. Омеляненко. К.: Знання-Прес, 2003. С. 58-63.
10. Ягупов В. В. Педагогіка. К.: Либідь, 2002.

Тема 3. Круглий стіл: Зовнішня та внутрішня техніка вчителя

План

2 заняття (4 години)

1. Поняття «педагогічна техніка вчителя».
2. Внутрішня техніка вчителя.
3. Компоненти внутрішньої педагогічної техніки.
5. Шляхи розвитку внутрішньої педагогічної техніки.
6. Зовнішня техніка викладача.
7. Елементи зовнішньої педагогічної техніки.
8. Невербальні та вербальні засоби спілкування.
9. Шляхи розвитку зовнішньої педагогічної техніки.

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрити сутність педагогічної техніки вчителя.
2. Назвати визначення понять «внутрішня техніка вчителя» та «зовнішня техніка вчителя».
3. Охарактеризувати компоненти внутрішньої техніки та елементи зовнішньої педагогічної техніки.
4. Описати основні шляхи розвитку внутрішньої та зовнішньої технік вчителя.
5. Дібрати та презентувати засоби вербальної комунікації, які створюють позитивну атмосферу спілкування.
6. Дібрати та наочно презентувати засоби невербальної комунікації, які негативно впливають на ділове спілкування

7. Рекомендована література:

1. Зайченко І. В., Теслюк В. М., Каленський А. А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 484 с.
2. Основи педагогічної майстерності (для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта): навч.-метод. посібник / упоряд. Наталія Мачинська, Анна Федорович, Наталія Яремчук. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 286 с.
3. Основи педагогічної майстерності. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр» : навчальний посібник / укладач Хома Т.В. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2021. 112 с.
4. Пономарьова Г., Репко І., Одарченко І. Практикум з педагогіки: навч. посіб. Харків : ТО Ексклюзив, 2017. 243 с.
5. Теслюк В. М. Формування педагогічної майстерності майбутнього викладача : теоретико-методичний аспект : монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 260 с.

Тема 4. Практикум: Професійно-педагогічні вимоги до техніки мовлення вчителя

План

2 заняття (4 години)

1. Загальна характеристика елементів техніки мовлення.
2. Професійно-педагогічні вимоги до техніки мовлення вчителя.
3. Мовний апарат. Професійно-гігієнічні вимоги до нього.
10. Роль дихання для виразності читання.
11. Основні властивості голосу. Їх вдосконалення.

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрити сутність елементів техніки мовлення.
2. Назвати професійно-педагогічні вимоги до техніки мовлення вчителя.
8. Охарактеризувати мовний апарат людини. Пояснити професійно-гігієнічні вимоги до нього.
3. Описати основні властивості голосу та гігієнічні вимоги до нього.
4. Підготувати вправи на розвиток техніки мовлення, правильного дихання.

Рекомендована література:

1. Вандишев В.М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять. К., 2003
2. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
3. Горєєва В.М. Педагогічна техніка: Методичні рекомендації. К.: НПУ, 2006. С.7-9
4. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність. К., 2004.
5. Корніяка О.М. Педагогічна діяльність і культура педагогічного спілкування. *Практична психологія і соціальна робота*. 2003. №1. с. 3.
6. Томан І. Мистецтво говорити. К.: Україна, 1996. 268 с.

7. Ходанич Л. Професійне мовлення вчителя: короткий словник термінів. Ужгород: Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти, 2018. 84 с.

Тема 5. Прес-конференція: Як досягти успіху в діловому спілкуванні?

План

1 заняття (2 години)

1. Характеристика поняття «педагогічне спілкування».
2. Структура педагогічного спілкування.
3. Стилi педагогічного спілкування.
4. Форми індивідуального ділового спілкування.

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрити сутність поняття «педагогічне спілкування», історію його розвитку.
2. Проаналізувати структуру педагогічного спілкування.
3. Розкрити стилі педагогічного спілкування.
4. Якими рисами характеризується індивідуальне ділове спілкування?
5. Які фактори впливають на досягнення успіху в діловому спілкуванні?

Рекомендована література:

1. Васянович Г. Педагогічна етика. Львів : Норма, 2005. 343 с.
2. Гузій Н. В. Основи педагогічного професіоналізму. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. 155 с.
3. Кіліченко О. І. Національне й загальнолюдське як чинники формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя початкових класів // Єдність національного й загальнолюдського у формуванні моральнодуховних цінностей: Збірник наукових праць. Івано-Франківськ, 2002. С. 78-80.
4. Педагогічна майстерність / за ред. І. А. Зязюна. К. : Вища школа, 1997.
5. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. К. : Вища школа, 2004. С. 10-22, 27-35.

Тема 6. Семінар: Становлення педагогічної освіти в південному регіоні

План

1 заняття (2 години)

1. Історія становлення вищої освіти в Україні.
2. Розвиток педагогічної освіти в південному регіоні України.
3. Види ЗВО та їх характеристика.
4. Історія Університету Ушинського.

Контрольні запитання і завдання:

1. Описати історію становлення вищої освіти в Україні.
2. Проаналізувати історію розвитку педагогічної освіти в південному регіоні України.
3. Охарактеризувати ЗВО України.
4. Презентувати історію Університету Ушинського

5. Представити відомих педагогів університету.

Рекомендована література:

1. Глузман А.В. Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования: Монография. К.: Видавничий центр «Просвіта», 1996. 132 с.
2. Дичок Н.П. З історії педагогічної освіти на Україні у 20-ті роки // Український історичний журнал. 1989. № 9. С. 83.
3. Історія Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського в особах: Біографічний довідник/ В. М. Букач. Одеса: ПДПУ, 2005. 68 с.
4. Майборода В.К. Особливості розвитку системи вищої педагогічної освіти в УРСР (1917 – 1941 рр.) // Український історичний журнал. 1990. № 2. С. 60.
5. Наукові школи Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського / Уклад. Т. І. Койчева. Одеса: Фаворит, 2007. 256 с.
6. Науковці Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: Біографічний словник/ В. М. Букач. Вип. 1. Одеса: ПНПУ, 2019. 96 с.
7. Південноукраїнський державний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського: Історичний поступ. Сучасність. Майбутнє. / О. Я. Чебикін, І. А. Болдирєв та ін. Одеса: Фаворит, 2007. 240 с.
8. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X-поч. XX ст.): нариси / Ред..кол. М.Д. Ярмаченко та ін. К., 1991. С. 34.

Тема 7. Круглий стіл: Секрети медіації

План

1 заняття (2 години)

1. Поняття медіації та її роль в освітньому середовищі.
2. Принципи та етапи медіаційного процесу.
3. Організація та проведення круглого столу як форми обговорення.
4. Практичні аспекти застосування медіації в закладі освіти.

Контрольні запитання і завдання:

1. Розкрити сутність поняття «медіація» та визначити її значення в освітньому процесі.
2. Охарактеризувати основні принципи медіації (добровільність, конфіденційність, нейтральність, рівність сторін).
3. Проаналізувати етапи медіаційного процесу.
4. Визначити особливості формату «круглого столу» як інтерактивної форми роботи.
5. Розробити алгоритм проведення круглого столу з теми медіації.
6. Навести приклади ситуацій, у яких доцільно застосовувати медіацію в шкільному середовищі.

Рекомендована література:

1. Гречанінов В. Ф. Медіація як спосіб врегулювання конфліктів у закладах освіти. *Педагогіка і психологія*. 2019. №3. С. 45–52
2. Державний стандарт початкової освіти. Київ : МОН України, 2018
3. Караман О. Л. Соціально-педагогічні основи профілактики конфліктів у шкільному середовищі. Київ : Логос, 2017
4. Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика. Київ : А.С.К., 2016
5. Розвиток громадянських компетентностей в Україні: методичні рекомендації. Київ : Освіта, 2020
6. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Київ : Радянська школа, 1977
7. Фіцула М. М. Педагогіка. Київ : Академвидав, 2018.
8. Школа без конфліктів: практичні поради для педагогів. Київ : Шкільний світ, 2021.

Тема 8. Рольова гра: Ранкова зустріч НУШ

План

2 заняття (4 години)

1. Засоби НУШ та їх характеристика.
2. Особливості ранкових зустрічей НУШ.
3. Правила підготовки та проведення ранкових зустрічей НУШ.

Контрольні запитання і завдання:

1. Описати та охарактеризувати засоби НУШ.
2. Проаналізувати особливості ранкових зустрічей НУШ.
3. Охарактеризувати структуру ранкових зустрічей НУШ.
4. Розкрити правила підготовки та проведення ранкових зустрічей НУШ.
5. Визначити вимоги до ранкової зустрічі НУШ.

Рекомендована література:

1. 15 ідей для роботи з дітьми. Сучасні форми роботи в школі. *Шкільний світ*. 2017. №3. С.21.
2. Булахова Л. Особливості проведення «Ранкових зустрічей». *Початкова школа*. 2018. №5. С.55
3. Державний стандарт початкової освіти. *Завуч*. 2018. №8. С. 4
4. Дяченко С. Становлення Нової української школи. *Українська мова та література*. 2017. №1-2. С. 49
5. Класна кімната ХХІ століття. Класному керівнику. *Усе для роботи*. 2016. №7. С.54
6. Мицька М. Створення інноваційного середовища – шлях до нової української школи. *Директор школи*. 2017. № 23-24. С.54-72.
7. Ушмарова В. Організація науково-методичної роботи з учителями початкової школи у контексті Концепції «Нова українська школа». *Початкова школа*. 2017. №9. С.1
8. Яковенко Л.Зразки проведення ранкових зустрічей. *Початкова школа*. 2018. №9. С.18

Тема 9. захист групових проєктів: Тренінгове заняття

План

2 заняття (4 години)

1. Сутність та мета групового проєкту в освітньому процесі.
2. Організація тренінгового заняття як форми підготовки до захисту проєкту.
3. Етапи підготовки та проведення захисту групових проєктів.
4. Критерії оцінювання та рефлексія результатів діяльності.

Контрольні запитання і завдання:

1. Описати та розкрити поняття «груповий проєкт» та визначити його роль у формуванні ключових компетентностей учнів.
2. Проаналізувати особливості тренінгового заняття як інтерактивної форми роботи.
3. Охарактеризувати структуру захисту групового проєкту.
4. Визначити етапи підготовки учнів до публічного представлення результатів роботи.
5. Обґрунтувати критерії оцінювання групових проєктів.
6. Розробити орієнтовний план проведення тренінгового заняття для підготовки до захисту проєктів..

Рекомендована література:

1. Бібік Н. М. Проєктна діяльність учнів у системі компетентнісного навчання. *Початкова школа*. 2019. №4. С. 3–8.
2. Державний стандарт початкової освіти. Київ : МОН України, 2018.
3. Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика. Київ : А.С.К., 2016.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти. Київ : Грамота, 2017.
5. Сисоєва С. О. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Міленіум, 2015.
6. Фіцула М. М. Педагогіка. Київ : Академвидав, 2018.
7. Шиян Р. Б. Нова українська школа: методичні рекомендації для вчителя. Львів : Світ, 2018.
8. Ярошенко О. Г. Організація групової роботи учнів на уроці. *Початкова освіта*. 2020. №6. С. 12–17.

Тема 10. Прес-конференція: Нормативне забезпечення освітнього

процесу

План

1 заняття (2 години)

1. Концепція НУШ. Загальна характеристика.
2. Закон України «Про загальну середню освіту».
3. Державний стандарт початкової загальної освіти.
4. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»
5. Типові освітні програми. Види, характеристика.

6. Правила ведення документації вчителя початкової школи.

Контрольні запитання і завдання:

1. Описати концепцію НУШ.
2. Проаналізувати Закон України «Про загальну середню освіту».
3. Охарактеризувати Державний стандарт початкової загальної освіти.
4. Розкрити основні засади Професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти».
5. Представити типові освітні програми для початкової школи, їх види та загальну характеристику.
6. Назвати види документації вчителя початкової школи та визначити правила її оформлення.

Рекомендована література:

1. 100 днів освіти. Про Коцепцію нової української школи і нового вчителя. *Завуч.* 2016. №19. С.4
2. Веб-сторінка Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua
3. Державний стандарт початкової освіти. *Завуч.* 2018. №8. С. 4
4. Машика В. Основні новели Закону України «Про освіту» //Класному керівнику. *Усе для роботи.* 2018. №1. С.4
5. Новий стандарт початкової освіти: що це означає? //Початкова освіта. 2018. №9. С.6
6. Нормативна правова база 2020/2021 н.р. URL: <http://surl.li/ahkbo>
7. Підготовка вчителів Нової української школи. Затвердження Типової програми щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників. *Завуч.* №5. С.4
8. Проект нового державного стандарту початкової загальної освіти. URL: <https://newstandard.nus.org.ua/>

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

	Кількість годин		Форма контролю
	Денна	Заочна	
1. Написати есе на одну з тем (за вибором): <ul style="list-style-type: none"> • Соціально педагогічні проблеми вчительської праці. • Унікальність педагогічної спеціальності. • Професійний ідеал вчителя. Який він? • Діяльність вчителя – ремесло чи творчість? 	9	12	Усне опитування, методичне портфоліо

<p>2. Обрати одного героя-вчителя із художнього фільму (або серіалу), в якому події відбуваються у школі / коледжі / університеті.</p> <p>Проаналізуй його / її як педагога: Які риси педагогічної майстерності демонструє? Який стиль спілкування з учнями? Які використовує методи мотивації, дисципліни, навчання?</p>	9	20
<p>3. Запропонуйте шляхи удосконалення зовнішньої техніки (вправи, відео-фрагменти, рекомендації тощо)</p> <p>Запропонувати вправи на удосконалення внутрішньої техніки (обрати один показник): <i>Як перебороти страх перед аудиторією</i> або <i>Вміння володіти собою</i> або <i>Зняття емоційного напруження під час уроку</i> (це може бути відео, музичні фрагменти, вправи, правила, тобто все те, що можна використовувати педагог).</p>	9	12
<p>4. Підготувати публічний виступ на 3 хвилини на актуальну тему за власним вибором (не забувайте про правильну вимову, шляхи зацікавлення аудиторії тощо).</p>	9	12
<p>5. Розробити та провести з одногрупниками батьківські збори</p>	9	12
<p>6. Виконайте одне із завдань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Підготуйте доповідь на тему «Історія університету Ушинського». • Підготуйте міні-лекцію «Становлення та розвиток вищої педагогічної освіти в південному регіоні (короткий огляд)» • Напишіть есе на тему: «Університет мрії» • Підготуйте доповідь на тему «Відомі викладачі університету Ушинського» 	9	12
<p>7. Підготувати вправи по конфліктології, спрямовані на розв'язання та недопущення конфліктів у колективі</p>	9	12
<p>8. Обрати одну із компетентностей НУШ, охарактеризувати її, виписати через які знання та вміння вона розкривається та запропонувати шляхи її форсування. Результати представити наочно.</p> <p>Підготувати в міні-групах та провести зі студентами ранкову зустріч НУШ</p>	9	12
<p>9. Розробити та провести тренінгове заняття на актуальну тему за власним вибором</p>	9	12

10. Опрацювати нормативні документи, необхідні для роботи вчителя початкової школи, занотувати основні положення	9	12	
Разом	90	128	

7. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА (ІНДЗ)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Розробити проєкт "Мистецтво в моєму житті"		
2.	Написати есе на тему «Який він - вчитель ХХІ століття»		
3.	Підготувати творчий проєкт-самопрезентацію «Саме я той вчитель, який потрібен вам»		
	Разом	10	10

8. КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

У процесі викладання дисципліни «Педагогіка. Модуль 1. Вступ до педагогічної спеціальності» застосовуються поточний контроль та підсумковий контроль.

Форми поточного і підсумкового контролю (залік)

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота)			ІНДЗ	Сума
Теми	Бали	Разом		
Тема 1	0–9	0–90	0–10	0–100
Тема 2	0–9			
Тема 3	0–9			
Тема 4	0–9			
Тема 5	0–9			
Тема 6	0–9			
Тема 7	0–9			
Тема 8	0–9			
Тема 9	0–9			
Тема 10	0–9			

Для оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів під час проведення практичних занять з дисципліни «Педагогіка. Модуль 1. Вступ до педагогічної спеціальності» застосовується поточний контроль.

Практичне заняття включає проведення контролю знань, умінь та навичок, постановку загальної проблеми (завдання) викладачем та її обговорення за участю

здобувачів, розв'язання контрольних питань і завдань, їх перевірку та оцінювання. На кожному практичному занятті викладач оцінює підготовлені здобувачами завдання, виступи, активність у дискусії, уміння формулювати та відстоювати свою позицію тощо.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач вищої освіти не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем
	1-2 бал	Здобувач вищої освіти виступає на занятті епізодично. Не висловлює власних міркувань з порушених питань. Ускладнюється з відстоюванням власної позиції
	3-4 бали	Здобувач вищої освіти бере активну участь у практичному занятті. Висловлює обґрунтовані міркування, наводить доцільні приклади і відстоює власну позицію щодо обговорюваних питань
Самостійна робота	0 балів	Завдання не виконане
	1-2 бал	Завдання виконане формально без власних роздумів
	3-5 бали	Завдання виконане з творчим підходом
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (<i>есе</i>)	0 балів	Есе не підготовлено. Не відповідає вимогам, які висуваються до жанру академічного есе.
	1-5 балів	Есе підготовлено формально, без власних роздумів і наведення практичних прикладів. Здобувач вищої освіти демонструє неглибоку обізнаність теми дослідження; представлений традиційний або обмежений набір ідей, відсутня діалогова основа; іноді не пов'язані між собою фрагменти дослідження, опущений аналіз суттєвих характеристик явища, не аналізуються альтернативні погляди на проблему; бідний словниковий запас, одноманітність граматичного ладу мови; спостерігається порушення мовностилістичних норм наукового стилю, зокрема наявне недоречне використання засобів виразності, неточне вживання термінології тощо; порушуються

		орфографічні й пунктуаційні норми.
	6-10	Есе підготовлено з творчим підходом, проілюстровано (наявна презентація), продемонстровано власні роздуми, висновки. Здобувач вищої школи, обґрунтовано демонструє глибоке розуміння проблеми, чітко її формулює, розкриває на високому теоретичному рівні, використовує відомості з наукових джерел; інтерпретація теми глибока й самостійна, переважає авторська модальність й оцінність. Загальна форма викладу відповідає жанру академічного есе; виклад зрозумілий і чіткий; стиль викладу відповідає академічним стандартам. Багатий словниковий запас, лексичні та стилістичні засоби використовуються повністю адекватно й виразно. Наведені доведення логічні і обґрунтовані; сформульовані тези переконливі, супроводжуються грамотною аргументацією власної позиції; подаються альтернативні погляди на проблему та їх особиста оцінка автором; доречно й грамотно використовуються прийоми порівняння, зіставлення й узагальнення; судження свідчать про самостійність мислення і широту кругозору автора. Текст повністю відповідає вимогам точності й правильності мовлення, висновки ілюструють наукову новизну отриманих результатів.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (проект)	0 балів	Завдання не виконано
	1-2 балів	Проект виконано формально, без творчості. Захист невпевнений
	3-5	Проект виконано стандартно, оформлення недостатньо розкриває всі ключові моменти, недостатня кількість зібраного матеріалу. Захист впевнений
	6-8	Проект розкриває всі ключові моменти, значна кількість ілюстрованого матеріалу, оформлення стандартне, захист впевнений

		кількість ілюстрованого матеріалу, оформлення стандартне, захист впевнений
	9-10 балів	Проект виконано творчо, містить ілюстративний матеріал, проблему розкрито з різних боків, додано цікаві факти, оформлення нестандартне, креативне, під час захист впевнений, чіткий, з урахуванням особливостей педагогічного спілкування

Оцінки, одержані студентом за практичні заняття, ураховуються при визначенні семестрової підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

Підсумковий бал за 100-бальною шкалою з дисципліни «Педагогіка. Модуль 1. Вступ до педагогічної спеціальності» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Шкала оцінювання за всіма видами контролю:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Зараховано
82–89	B	Зараховано
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	Зараховано
35–59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Робоча навчальна програма «Педагогіка»
- Опорний конспект лекцій
- Лекції-презентації
- Відео фрагменти.
- Силабус
- Питання для самоконтролю;
- Завдання для самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи
- Шпалярєнко Ю.А. Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 «Початкова освіта» з навчальної

дисципліни «Педагогіка. Модуль 3. Педагогічна майстерність» // Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2021. 37 с.

- Шпаляренко Ю.А. Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 «Початкова освіта» з навчальної дисципліни «Педагогіка. Модуль 1. Вступ до спеціальності». Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2021. 39 с.

Нормативно-правові документи:

1. Державна національна програма “Освіта” Україна ХХІст. Освіта. 1993. № 44-46. С. 2-15.
2. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://www.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards>
3. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4.11.1950 р. // Права людини: Міжнародні договори ООН і РЄ. К., 2001.
4. Загальна Декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. Права людини. Міжнародно-правові документи. К., 1995.
5. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради України. 1991. №34. С.451
6. Закон України про вищу освіту. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.
7. Закон України про освіту. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/annot/1060-12>
8. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод. URL: http://www.irs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=276%3A1&catid=43%3Aeu&Itemid=70&lang=uk
9. Конституція України. URL: http://crimeatest.org.ua/files/4_normativni_dokumenty/4_1_zakoni_ukraini/konstitucia.pdf.

10. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бех І. Д. Педагогічна майстерність : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2020. 304 с.
2. Бондар В. І. Педагогічна майстерність і технологія педагогічної діяльності. Київ : Педагогічна думка, 2022. 240 с.
3. Омелянко В. Л. Основи педагогічної творчості : навчальний посібник. Харків : Основа, 2020. 208 с.
4. Основи педагогічної майстерності (для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта) : навч.-метод. посібник / упоряд. Наталія Мачинська, Анна Федорович, Наталія Яремчук. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 286 с.
5. Пуховська Л. П. Професійний розвиток учителя: сучасні стратегії та технології : монографія. Київ : КНЕУ, 2024. 220 с.

6. Сластонін В. А., Чижикова Г. В. Педагогічна майстерність : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 368 с.

Допоміжна

1. Савченко О. Я. Педагогічні технології у початковій школі : навчальний посібник. Київ : Педагогічна думка, 2020. 240 с.
2. Ковальчук Л. О. Психологія педагогічної взаємодії : навчально-методичний посібник. Тернопіль : ТНПУ, 2020. 152 с.
3. Зязюн І. А. Філософія педагогічної майстерності : вибрані твори. Київ : Освіта, 2021. 320 с.
4. Биков В. Ю., Буров О. Ю. Цифрове навчальне середовище: нові технології та вимоги до здобувачів знань. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. праць. 2020. С. 11–22. URL: <http://vspu.edu.ua/faculty/imad/sc.php> (дата звернення: 17.05.2022).
5. Кушнір В. М. Педагогічна риторика : навчальний посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 180 с.
6. Ничкало Н. Г. Професійна компетентність учителя в умовах НУШ : монографія. Київ : Ліра-К, 2023. 256 с.
7. Основи педагогічної майстерності. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр» : навчальний посібник / укладач Хома Т.В. Ужгород : Поліграфцентр «Ліра», 2021. 112 с.
8. Шпаляренко Ю.А. Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 «Початкова освіта» з навчальної дисципліни «Педагогіка. Модуль 3. Педагогічна майстерність». Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2021. 37 с.
9. Шпаляренко Ю. А. Педагогічна майстерність викладача як чинник формування освітнього середовища, орієнтованого на студента. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Укр. держ. ун-т імені Михайла Драгоманова. Випуск 101. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 63-66.*
10. Hattie J. *Visible Learning for Teachers: Maximizing Impact on Learning*. 2nd ed. New York : Routledge, 2023. 296 p.
11. Marzano R. J. *The Art and Science of Teaching: A Comprehensive Framework for Effective Instruction*. Alexandria : ASCD, 2020. 220 p.
12. Danielson C. *Enhancing Professional Practice: A Framework for Teaching*. 3rd ed. Alexandria : ASCD, 2022. 240 p.
13. Lemov D. *Teach Like a Champion 3.0: 63 Techniques That Put Students on the Path to College*. San Francisco : Jossey-Bass, 2023. 504 p.
14. Brookfield S. D. *The Skillful Teacher: On Technique, Trust, and Responsiveness in the Classroom*. 4th ed. San Francisco : Jossey-Bass, 2021. 352 p.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України : офіційний сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Міністерство освіти і науки України : офіційний сайт. URL :
www.mon.gov.ua
3. Бібліотека ім. Вернадського : офіційний сайт. URL : www.nbu.gov.ua
4. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL:
<https://library.pdpu.edu.ua>
5. Репозитарій Університету Ушинського : офіційний сайт. URL:
<http://dspace.pdpu.edu.ua>